

ΟΙ ΥΠΟΛΗΨΕΙΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

JUAN GABRIEL VÁSQUEZ

ΙΚΑΡΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΛΗΨΕΙΣ

Τίτλος πρωτοτύπου: *Las reputaciones*

© Juan Gabriel Vásquez, 2013

Πρώτη έκδοση στα ισπανικά, Alfaguara, 2013

© για την ελληνική έκδοση Εκδόσεις Ίκαρος, 2019, σε συμφωνία
με το λογοτεχνικό πρακτορείο Casanovas & Lynch Agencia Literaria S.L.

Μετάφραση από τα ισπανικά: Αχιλλέας Κυριακίδης

Σχεδιασμός - Εικονογράφηση εξωφύλλου: Χρήστος Κούρτογλου

Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση: Ευτυχία Λιάπη

Εκτύπωση: Μητρόπολις Α.Ε.

Βιβλιοδεσία: Ηλ. Μπουντάς - Π. Βασιλειάδης Ο.Ε.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2019

ISBN 978-960-572-290-6

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΚΑΡΟΣ • ΒΟΥΛΗΣ 4, 105 62 ΑΘΗΝΑ • Τ: 210 3225152 • www.ikarosbooks.gr

Juan Gabriel Vásquez

ΟΙ ΥΠΟΛΗΨΕΙΣ

Μετάφραση
Αχιλλέας Κυριακίδης

ΙΚΑΡΟΣ

Στον Τζάστιν Ουέμπστερ
και την Ασσύμπτα Αγιούσο

Εξού και ίδιες μύτες δεν κάνουν ίδιους ανθρώπους.

Ροντόλφ Τεπφέρ,
Δοκίμιο φυσιγνωμονίας¹

Ξαφνικά, εκεί που καθόταν και του γυάλιζαν τα παπούτσια, απέναντι απ' το Πάρκο Σανταντέρ,² περιμένοντας να έρθει η ώρα της τιμητικής εκδήλωσης, ο Μαγιαρίνο ένωσε απολύτως βέβαιος πως μόλις είχε δει έναν πεθαμένο πολιτικό γελοιογράφο. Ακουμπούσε το αριστερό του πόδι στο ξύλινο κασελάκι και την πλάτη του στο μαξιλαράκι του ερεισίνωτου για να μην τον ξαναπιάσει η κήλη του, και σκότωνε την ώρα του διαβάζοντας τις τοπικές ταμπλόιντ που το φτηνό χαρτί τους του λέκιαζε τα δάχτυλα και οι πηχυαίοι κόκκινοι τίτλοι τους μιλούσαν για αιματηρά εγκλήματα, για σεξουαλικά μυστικά, για εξωγήινους που απάγουν παιδιά απ' τις νότιες γειτονιές. Η ανάγνωση του σκανδαλοθηρικού Τύπου είναι κάτι σαν ένοχη απόλαυση, κάτι που επιτρέπεις στον εαυτό σου μόνο όταν δεν σε βλέπει κανείς. Αυτά αναλογιζόταν ο Μαγιαρίνο –τις ώρες που 'χε σπαταλήσει εκεί, παραδομένος σ' αυτή τη διαστροφή κάτω από ομπρέλες με σεμνότυφα χρώματα– όταν σήκωσε το κεφάλι, αποσπώντας το βλέμμα του απ' τα γράμματα όπως κάνει κάποιος που θέλει να θυμηθεί κάτι, κι όταν αντίκρισε τα ψηλά κτίρια, τον πάντα γκρίζο ουρανό, τα δέντρα που ραγίζουν την άσφαλτο από κα-

ταβολής κόσμου, ένωσε σαν να τα 'βλεπε όλα για πρώτη φορά. Και τότε συνέβη.

Κράτησε μόνο κλάσματα δευτερολέπτου: η φιγούρα διέσχισε την Έβδομη Λεωφόρο³ με το σκούρο του κοστούμι, το ατημέλητο παπιγιόν και το πλατύγυρο καπέλο, κι ύστερα έστριψε στη γωνία του Ναού τού Σαν Φρανσίσκο κι εξαφανίστηκε. Στην προσπάθειά του να μην τον χάσει απ' τα μάτια του, ο Μαγιαρίνο έσκυψε μπροστά, κατέβασε το πόδι από το κασελάκι τη στιγμή που ο λούστρος ετοιμαζόταν να περάσει βερνίκι στο δέρμα, και, με την κίνησή του, ένας ορθογώνιος λεκές από βερνίκι έμεινε πάνω στην κάλτσα του: ένα μαύρο μάτι που τον κοίταζε επιτιμητικά από κάτω, όπως τα μισόκλειστα μάτια του λούστρου. Ο Μαγιαρίνο, ο οποίος μέχρι εκείνη τη στιγμή τον είχε δει μόνο από πάνω -τους ώμους της μπλε φόρμας του που ήταν πασπαλισμένοι με φρέσκια πιτυρίδα, την κορυφή του κεφαλιού που γυάλιζε από μια επιθετική φαλάκρα-, βρέθηκε μπροστά σε μια μύτη όπου βλάσταιναν φλέβες, κάτι μικροσκοπικά και πεταχτά αυτιά, κι ένα γκριζόλευκο μουστάκι σαν κουτσουλιά. «Με συγχωρείτε» είπε ο Μαγιαρίνο, «μου φάνηκε πως είχα δει κάποιον.» Ο άνδρας ξανάπιασε τη δουλειά του, το επιδέξιο άπλωμα του βερνικιού στον ταρσό του παπουτσιού. «Να σε ρωτήσω κάτι;» πρόσθεσε.

«Ό,τι θες, αφεντικό.»

«Έχεις ακούσει ποτέ το όνομα Ρικάρδο Ρεντόν;»⁴

Μια σιωπή τού ανέβηκε από κάτω: ένα, δύο χτυπήματα.

«Δε μου λέει κάτι, αφεντικό» είπε ο άνδρας. «Αν θέλεις, όμως, ρωτάμε μετά τους συναδέλφους μου.»

Οι συνάδελφοι. Κάνα δυο απ' αυτούς είχαν ήδη αρχίσει να μαζεύουν τα πράγματά τους. Έκλειναν καρέκλες, δίπλωναν πα-

νιά, τακτοποιούσαν βούρτσες με στραβωμένες τρίχες και βαθουλωμένα τενεκεδάκια με βερνίκι μέσα στα ξύλινα κασελάκια τους, κι ο αέρας, κάτω απ' το σάλο της απογευματινής κίνησης στους δρόμους, γέμισε με τον μεταλλικό ήχο απ' τα κουμπώματα που έκλειναν και τα καπάκια που βιδώνονταν σφιχτά. Ήταν πέντε παρά δέκα το απόγευμα: από πότε οι λούστροι του κέντρου είχαν αυστηρό ωράριο; Ο Μαγιαρίνο τούς είχε σκισάρει κάμποσες φορές, ιδίως τα παλιά χρόνια, όταν το να κατέβει στο κέντρο, να κάνει μια βόλτα και να γυαλίσει τα παπούτσια του ήταν ένας τρόπος να νιώσει το σφυγμό της ηλεκτρικής πόλης, να νιώσει αυτόπτης μάρτυρας του ίδιου του υλικού του. Όλα αυτά είχαν αλλάξει: ο Μαγιαρίνο είχε αλλάξει· οι λούστροι είχαν αλλάξει. Ο ίδιος πια δεν κατέβαινε σχεδόν ποτέ στην πόλη κι είχε συνηθίσει να βλέπει τον κόσμο μέσα από οθόνες και σελίδες, ν' αφήνει τη ζωή να 'ρχεται σ' αυτόν αντί να την κυνηγάει ως τις κρυψώνες της, σαν να 'χε συνειδητοποιήσει ότι τα επιτεύγματά του του το επέτρεπαν κι ότι τώρα, μετά από τόσα χρόνια, η ζωή ήταν αυτή που έπρεπε να τον ψάχνει. Όσο για τους λούστρους, δεν ήταν πια κύριοι του τόπου εργασίας τους –εκείνα τα δύο τετραγωνικά μέτρα δημόσιου χώρου– βάσει κάποιας συμφωνίας τιμής, αλλά επειδή ανήκαν σε σωματείο: πλήρωναν τη μηνιαία εισφορά τους και ήταν κάτοχοι μιας πλαστικής ταυτότητας που την έδειχναν στην παραμικρή πρόκληση. Ναι, η πόλη ήταν άλλη. Όμως δεν ήταν νοσταλγία αυτό που είχε κατακλύσει τον Μαγιαρίνο όταν διαπίστωσε τις αλλαγές, αλλά μια περίεργη επιθυμία ν' αναχαίτισει την προέλαση του χάους, θαρρείς και, αν το 'κανε αυτό, θ' αναχαίτιζε και τη δική του εσωτερική εντροπία, την αργή οξείδωση των οργάνων του, τη διάβρωση της μνήμης του που

αντικατοπτριζόταν στη διαβρωμένη μνήμη της πόλης, στο ότι κανείς, για παράδειγμα, δεν ήξερε πια ποιος ήταν ο Ρικάρδο Ρεντόν, ο ίδιος που μόλις είχε περάσει από μπροστά του, κι ας ήταν εβδομήντα εννέα χρόνια νεκρός. Ο μεγαλύτερος πολιτικός γελοιογράφος στην κολομβιανή ιστορία είχε κατασπαράχθει, όπως τόσοι και τόσοι άλλοι, απ' την ακόρεστη πείνα της λήθης. Και μένα θα με ξεχάσουν μια μέρα, αναλογίστηκε ο Μαγιαρίνο. Την ώρα που κατέβαζε το 'να του πόδι από το κασελάκι κι ανέβαζε το άλλο, την ώρα που τίνιζε την εφημερίδα για να ισιώσει μια τσαλακωμένη σελίδα (επιδέξια κίνηση των καρπών), ο Μαγιαρίνο αναλογίστηκε: *Ναι, και μένα θα με ξεχάσουν. Αναλογίστηκε: Αλλά έχουμε καιρό ακόμα. Και τότε ακούστηκε να λέει:*

«Ούτε ο Χαβιέρ Μαγιαρίνο;».

Ο λούστρος χρειάστηκε λίγα δευτερόλεπτα να καταλάβει ότι η ερώτηση απευθυνόταν σ' αυτόν. «Συγγνώμη;»

«Ο Χαβιέρ Μαγιαρίνο. Ξέρεις ποιος είναι;»

«Αυτός που κάνει τις γελοιογραφίες στην εφημερίδα» είπε ο άνδρας. «Αλλά ο τύπος δεν περνάει πια από δω. Βαρέθηκε την Μπογκοτά, όπως μου είπαν. Πάει καιρός που μένει πέρα, στο βουνό.»

Ωστε δεν είχε ξεχαστεί ακόμα. Γιατί να του προκαλεί έκπληξη; Η μετακόμισή του στις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν δεν είχε ακόμα ξεσπάσει η εποχή της τρομοκρατίας και οι άνθρωποι δεν είχαν τόσο πολλούς λόγους να φύγουν, είχε γίνει πρώτο θέμα. Περιμένοντας τον λούστρο να πει κάτι, καμιά ερώτηση ή κάποιο επιφώνημα, ο Μαγιαρίνο έμεινε να κοιτάζει επίμονα το ξέφωτο στην κορυφή του κεφαλιού του, εκείνη την ερειπωμένη περιοχή με κάποιες τρίχες που πετάγονταν εδώ κι εκεί, με κηλίδες που μαρτυρούσαν ώρες και ώρες κάτω απ'

τον ήλιο: πιθανές καρκινικές κηλίδες, το σημείο απ' όπου άρχιζε να σβήνει μια ζωή. Όμως ο άνδρας δεν είπε τίποτ' άλλο. Δεν τον είχε αναγνωρίσει. Σε λίγα λεπτά ο Μαγιαρίνο θα δεχόταν την οριστική καθιέρωση, τον οργανισμό μετά από μια σαραντάχρονη συνουσία με το επάγγελμά του, κι αυτό θα γινόταν χωρίς να πάψει να τον εκπλήσσει το ότι ο κόσμος δεν τον αναγνώριζε. Οι πολιτικές του γελοιογραφίες τον είχαν μετατρέψει σ' αυτό που ήταν ο Ρεντόν στις αρχές της δεκαετίας του τριάντα: ηθική αυθεντία για τη μισή χώρα, υπ' αριθμόν ένα δημόσιος εχθρός για την άλλη μισή, και για όλους ένας άνθρωπος ικανός να προκαλέσει την απόσυρση ενός νόμου, την ανατροπή μιας δικαστικής απόφασης ή την έκπτωση ενός δημάρχου, ή να κλονίσει σοβαρά τα θεμέλια ενός υπουργείου – κι όλα αυτά, με μόνα όπλα το χαρτί και τη σινική μελάνη. Παρ' όλα αυτά, στο δρόμο ήταν άγνωστος, και μπορούσε να συνεχίσει να είναι άγνωστος, αφού οι γελοιογραφίες, σε αντίθεση με τις σημερινές στήλες, δεν έφεραν ποτέ τη φωτογραφία του δημιουργού τους: για τους αναγνώστες του δρόμου ήταν σαν να σχεδιάζονταν μόνες τους, σαν να συνέβαιναν όπως μια μπόρα ή ένα ατύχημα.

Ο τύπος που κάνει τις γελοιογραφίες. Ναι, αυτός ήταν ο Μαγιαρίνο. Ο μονομανής: έτσι τον είχε αποκαλέσει κάποτε, στο τμήμα της εφημερίδας με την αλληλογραφία αναγνωστών, ένας πολιτικός που ο Μαγιαρίνο τού 'χε πληγώσει τον εγωισμό. Τώρα τα μάτια του, πάντα κουρασμένα, παρακολουθούσαν τους κατοίκους του κέντρου: τον λαχειοπώλη που ξεκουραζόταν ακουμπισμένος στον πέτρινο τοίχο, τον φοιτητή που έτρεχε να φτάσει στη στάση πριν απ' το λεωφορείο κοιτάζοντας πάνω απ' τον ώμο του, το ζευγάρι που ήταν σταματημένο στη μέση τού πεζοδρομίου, άνδρας και γυναίκα, και οι δύο υπάλληλοι γρα-

φείου, και οι δύο φορώντας μπλε σκούρα σακάκια και λευκά πουκάμισα, κρατημένοι από τα χέρια αλλά χωρίς να κοιτάζονται. Όλοι αυτοί θ' αντιδρούσαν στη μνεία του ονόματός του –με θαυμασμό ή αποστροφή, ποτέ με αδιαφορία–, αλλά κανείς τους δε θα μπορούσε να τον αναγνωρίσει στο δρόμο. Αν διέπραττε κανένα έγκλημα, κανείς τους δε θα μπορούσε να τον επισημάνει στη γραμμή των συνήθων υπόπτων: ναι, είμαι σίγουρος, είναι το νούμερο πέντε, ο μουσάτος, ο λεπτός, ο φαλακρός. Γι' αυτούς, ο Μαγιαρίνο δεν είχε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, και οι ελάχιστοι αναγνώστες που τον είχαν γνωρίσει όλα αυτά τα χρόνια, συχνά σχολίαζαν με έκπληξη: Δε σας είχα φανταστεί φαλακρό ή αδύνατο ή μουσάτο. Η δική του φαλάκρα δεν ήταν απ' αυτές που τραβούν την προσοχή· όταν τύχαινε να συναντήσει κάποιον ο οποίος τον είχε δει μόνο μία φορά, ο Μαγιαρίνο άκουγε τα ίδια απορημένα σχόλια: «Έτσι ήσαστε πάντα;» ή και: «Δεν το 'χα προσέξει όταν γνωριστήκαμε». Ίσως έφταιγε η έκφρασή του, που καταβρόχθιζε την προσοχή του κόσμου όπως μια μαύρη τρύπα καταβροχθίζει το φως: τα μάτια του με τα πεσμένα βλέφαρα που κοίταζαν μέσα απ' τα γυαλιά του με κάτι σαν μόνιμη θλίψη, ή εκείνα τα γένια που έκρυβαν το πρόσωπό του σαν το τριγωνικό μαντίλι ενός παράνομου στο Ουέστ. Τα γένια του ήταν κάποτε μαύρα· τώρα εξακολουθούσαν να 'ναι πυκνά, αλλά είχαν γκριζάρει: λίγο περισσότερο στο πιγούνι και στις φαβορίτες χαμηλά, λίγο λιγότερο στα μάγουλα. Δεν είχε σημασία: εξακολουθούσαν να τον κρύβουν. Και ο Μαγιαρίνο εξακολουθούσε να 'ναι αναναγνωρίστος, ένας ανώνυμος στους πολυσύχναστους δρόμους. Αυτή η ανωνυμία τού χάριζε μια παιδαριώδη ευχαρίστηση (το παιδί που κρύβεται σε απαγορευμένα δωμάτια), και τη Μαγδαλένα,

που τον είχε παντρευτεί πριν από πολλά χρόνια, την καθησύχαζε. «Σ' αυτή τη χώρα σκοτώνουν ανθρώπους για λιγότερα» του έλεγε όταν τα σκίτσα του καυτηριάζαν κανέναν στρατιωτικό ή ναρκέμπορο. «Καλύτερα που δεν κανείς ξέρει ποιος είσαι, πώς είσαι. Καλύτερα που μπορείς να βγαίνεις για να πάρεις ψωμί κι εγώ δεν ανησυχώ αν αργήσεις.»

Το βλέμμα του απλώθηκε πάνω από το εσπερινό σύμπαν του Πάρκου Σανταντέρ. Του πήρε μόνο μία στιγμή να εντοπίσει τρεις ανθρώπους που διάβαζαν την εφημερίδα, την εφημερίδα του, και σκέφτηκε πως και οι τρεις τους θα περνούσαν σύντομα ή είχαν ήδη περάσει τα μάτια τους πάνω από τα γράμματα του τυπωμένου ονόματός του κι ύστερα πάνω απ' την υπογραφή του, εκείνο το καθαρό κεφαλαίο που αμέσως μεταμορφωνόταν σε άτακτες καμπύλες και κατέληγε διαλυμένο σε μια γωνία, θλιβερή τροχιά αεροπλάνου που οδεύει προς τη συντριβή του. Όλοι γνώριζαν τη θέση όπου βρισκόταν πάντα η γελοιογραφία του: στο κέντρο της πρώτης από τις σελίδες γνώμης, εκείνο το μυθικό μέρος όπου προσέρχονται οι Κολομβιανοί για να μισήσουν τους δημόσιους άνδρες τους ή να καταλάβουν γιατί τους αγαπούν, εκείνο το τεράστιο συλλογικό ντιβάνι μιας πολύ άρρωστης χώρας. Ήταν το πρώτο πράγμα που έβλεπε κανείς όταν έφτανε σ' αυτή τη σελίδα. Το μαύρο περίγραμμα, οι λεπτές μολυβιές, η λεζάντα ή ο σύντομος διάλογος κάτω απ' το πλαίσιο: η σκηνή που κάθε μέρα έφευγε από το γραφείο του και εγκωμιαζόταν, θαυμαζόταν, σχολιαζόταν, παρερμηνευόταν, αποκηρυσσόταν, σε μια στήλη της ίδιας εφημερίδας ή άλλης, στην εξαγριωμένη επιστολή ενός εξαγριωμένου αναγνώστη, σε κάποια λογομαχία κάποιας πρωινής εκπομπής. Ναι, ήταν μια τρομερή δύναμη. Και υπήρξε μια εποχή που ο Μαγιαρίνο την επιζητή-

σε περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο στον κόσμο· που δούλεψε σκληρά για να την αποκτήσει· που την αξιοποίησε και την εκμεταλλεύτηκε ευσυνείδητα. Και τώρα, στα εξήντα πέντε του, η ίδια πολιτική παράταξη στην οποία είχε τόσο πολύ επιτεθεί, την οποία είχε τόσο πολύ κυνηγήσει και περιφρονήσει από το οχυρό του, την οποία είχε χλευάσει χωρίς να υπολογίσει ή να σεβαστεί οικογενειακούς ή φιλικούς δεσμούς (δεν είχε χάσει και λίγους φίλους κάνοντάς το, ακόμα και κάποιους συγγενείς), η ίδια αυτή πολιτική παράταξη είχε αποφασίσει να θέσει σε λειτουργία τη γιγαντιαία κολομβιανή μηχανή της κολακείας στην υπηρεσία ενός φόρου τιμής που για πρώτη φορά στην Ιστορία, ίσως και για τελευταία, αποτινόταν σ' έναν γελοιογράφο. «Αυτό δεν πρόκειται να επαναληφθεί» του είχε πει ο Ροδρίγο Βαλένσια, ο διευθυντής της εφημερίδας τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, όταν του τηλεφώνησε, συνεπής αγγελιαφόρος, για να του μιλήσει για την επίσημη επίσκεψη που 'χε μόλις δεχθεί, για τα εγκώμια που 'χε μόλις ακούσει, για τις προθέσεις που του 'χαν μόλις αποκαλύψει οι διοργανωτές. «Δεν πρόκειται να επαναληφθεί, και θα 'ναι κουταμάρα σας αν την αρνηθείτε.»

«Και ποιος σου 'πε πως θα την αρνηθώ;» είπε τότε ο Μαγιαρίνο.

«Κανείς» είπε ο Βαλένσια. «Δηλαδή... εγώ. Επειδή σας ξέρω, Χαβιέρ. Κι εκείνοι το ίδιο, να σας πω την αλήθεια. Αν δεν σας ήξεραν, ποιος ο λόγος να 'ρθουν και να ρωτήσουν εμένα πρώτα;»

«Α, κατάλαβα. Εσύ είσαι ο μεσολαβητής. Εσύ είσαι αυτός που θα με πείσει.»

«Κάτι τέτοιο» είπε ο Βαλένσια. Η φωνή του ήταν βραχνή και βαθιά, μία απ' αυτές τις φωνές που διατάζουν με φυσικότητα ή που οι απαιτήσεις τους ικανοποιούνται αδιαμαρτύρη-

τα. Εκείνος το 'ξερε αυτό κι είχε συνηθίσει να διαλέγει τις λέξεις που ταίριαζαν καλύτερα στη φωνή του. «Θέλουν να διοργανώσουν την εκδήλωση στο Colón,⁵ Χαβιέρ, το βάζει ο νους σας; Μην αφήστε την ευκαιρία να σας ξεφύγει, μην είστε χαζός. Όχι για σας, μη με παρεξηγείτε, εσείς ποσώς με ενδιαφέρετε. Για την εφημερίδα.»

Ο Μαγιαρίνο ξεφύσηξε προβληματισμένος. «Άσε με να το σκεφτώ» είπε.

«Για την εφημερίδα» είπε ο Βαλένσια.

«Πάρε με αύριο και μιλάμε» είπε ο Μαγιαρίνο. Και μετά: «Στο φουαγιέ θα γίνεις;».

«Όχι, Χαβιέρ. Αυτό προσπαθώ να σας πω τόσην ώρα. Θα γίνει στην κεντρική σκηνή.»

«Στην κεντρική» επανέλαβε ο Μαγιαρίνο.

«Αυτό σας λέω, άνθρωπέ μου. Το πράγμα είναι σοβαρό.»

Του το επιβεβαίωσαν αργότερα –Teatro Colón, κεντρική σκηνή, το πράγμα ήταν σοβαρό– και το μέρος δεν του φάνηκε και πολύ κατάλληλο: εκεί, κάτω από το φρέσκο με τις έξι Μούσες, πίσω απ' την αυλαία όπου ο Ρουί Μπλα,⁶ ο Ρωμαίος, ο Οθέλος και η Ιουλιέτα είχαν μοιραστεί τον ίδιο μαγικό χώρο, πάνω στην ίδια σκηνή όπου είχε δει τόσα ωραία πράγματα από τότε που ήταν παιδάκι, από τον Μαρσέλ Μαρσό' έως το *Η ζωή είναι όνειρο*,⁸ τώρα ετοιμαζόταν να υποδυθεί ένα δικό του δημιούργημα: το εκλεκτό τέκνο, τον επίτιμο πολίτη, τον ένδοξο συμπατριώτη με τους φαρδείς γιακάδες για να χωράνε τ' απαραίτητα μετάλλια. Γι' αυτό και απέρριψε το μεταφορικό μέσο που το Υπουργείο είχε προσφερθεί να του διαθέσει: μια αλεξίσφαιρη μαύρη Mercedes με φιμέ τζάμια (συμφωνα με την τηλεφωνική περιγραφή μιας γραμματέως με τρεμάμενη φωνή) που θα

τον έπαιρνε απ' το σπίτι του στο βουνό και θα τον άφηνε μπροστά στα πέτρινα σκαλοπάτια του θεάτρου, κάτω ακριβώς απ' τη σιδερένια μαρκίζα, σαν την ντεμιζέλα που φτάνει στο χορό όπου θα γνωρίσει τον πρίγκιπά της. Όχι, εκείνο το απόγευμα ο Μαγιαρίνο είχε κατέβει στην πόλη με το παλιό του Land Rover και το 'χε αφήσει σ' ένα πάρκινγκ γωνία Πέμπτης και Καθέτου 19: ήθελε να πάει με τα πόδια στην αποθέωσή του, να πλησιάσει όπως όλοι, να εμφανιστεί ξαφνικά από μια γωνία και να νιώσει πως και μόνο η παρουσία του θα δονούσε τον αέρα, θα 'λυνε τις γλώσσες, θα 'κανε κεφάλια να στραφούν· ήθελε να διατρανώσει, με αυτή μόνο την κίνηση, ότι δεν είχε χάσει ούτε γραμμάριο απ' την παλιά του ανεξαρτησία, ότι είχε ακόμα τη δύναμη να στοχοποιήσει οποιονδήποτε, κι ότι αυτό δεν το άλλαζαν ούτε η εξουσία ή οι τιμητικές εκδηλώσεις ούτε οι αλεξιφαίρες Mercedes με φιμέ τζάμια. Τώρα, στην καρέκλα τού λούστρου, καθώς η βούρτσα κουνιόταν πέρα-δώθε πάνω απ' τα παπούτσια του (τόσο γρήγορα ώστε μετατρέποταν σε μια παχιά καφετιά γραμμή, όπως οι ανεμιστήρες που χάνουν τα πτερύγιά τους για να μετατραπούν σε λευκούς κύκλους), ο Μαγιαρίνο αναρωτήθηκε για κάτι που δεν τον είχε απασχολήσει πριν κατέβει στο κέντρο: Τι θα 'κανε ο Ρεντόν στη θέση του; Αν του συνέβαινε το ίδιο που 'χε συμβεί στον Μαγιαρίνο, τι θα 'κανε ο Ρεντόν; Θα δεχόταν την τιμή με ικανοποίηση, ή με αγανάκτηση ή κυνισμό; Θα την αρνιόταν; Βέβαια, ο Ρεντόν την είχε αρνηθεί με τον τρόπο του: στις 28 Οκτωβρίου 1931, μπήκε στο Gran Vía,⁹ παράγγειλε μια μπίρα, έφτιαξε ένα σκίτσο κι αυτοπουροβολήθηκε στον κρόταφο. Στα εβδομήντα εννέα χρόνια που 'χαν περάσει απ' αυτή την πράξη του, κανείς δεν μπόρεσε να την εξηγήσει.